

Kommunstyrelsen

Länsstyrelsen i Västra Götalands län
Mariestad

2013-06-25

511-15417-2012

§ 156

Dnr 265- 2011/00367

Naturreservatet Gröna mad – föreskrifter och skötselplan**Kommunstyrelsens beslut**

(enligt arbetsutskottets förslag)

- 1 Kommunstyrelsen godkänner nedanstående samrådsredogörelse.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

(enligt arbetsutskottets förslag)

- 1 Kommunfullmäktige fastställer förslaget till justering av gräns i Gröna mads naturreservat, samt förslag till nya föreskrifter och ny skötselplan.

Bakgrund

Kommunfullmäktige i Falköpings kommun beslutade den 31 augusti 1992 att bilda Gröna mads naturreservat med stöd av 7 § naturvårdslagen. Falköpings kommun förvaltar reservatet enligt en fastställd skötselplan.

Falköpings kommun äger fastigheten Bestorp 12:12. Andra markägare är Knut och Ingrid Nilsson som äger fastigheten Bestorp 2:7, samt Elisabet Josefsson och Conny Andersson som äger fastigheten Bergsliden 1:2. Delägare i fastigheten S:41 är Falköpings kommun och Berndt Axelsson.

Föreskrifterna och skötselplan har reviderats och anpassats till miljöbalken och bevarandeplanen för Natura 2000-området. I förslaget till beslut föreslås även att reservatgränsen mot Bestorps naturreservat justeras så att den följer fastighetsgränsen.

Förslaget har skickats ut på remiss till sakägare och berörda under tiden 9 maj–29 juni 2012 enligt sändlistan. Samtliga remissinstanser som har yttrat sig har antingen tillstyrkt förslaget eller har inte haft några erinringar mot förslaget. Framförda synpunkter redovisas i nedanstående samrådsredogörelse.

forts.

Justerarnas signaturer

Protokollsutdraget bestyrks

Kommunstyrelsen

forts. § 156

Instans	Synpunkter
Länsstyrelsen Västra Götalands län Naturvårdsenheten	Länsstyrelsen tillstyrker förslaget till reviderade föreskrifter och reviderad skötselplan. Länsstyrelsen anser att det ur flera aspekter är bra att Falköpings kommun har tagit fram reviderade föreskrifter och en reviderad skötselplan. Gröna mad kommer att få förstärkt skydd och en förbättrad skötsel.
Skogsstyrelsen Borås	Skogsstyrelsen har inget att erinra mot förslaget till beslut med föreskrifter, avgränsning, samt förslag till skötselplan för naturreservatet Gröna mad.
Tekniska nämnden	Tekniska nämnden har inget att erinra mot förslaget till beslut för naturreservatet. Gröna mads naturreservat inrymmer stora delar av motionscentralens spår och med den föreslagna skötselplanen finns utrymme för att sköta spåren på ett bra sätt. Tekniska nämnden efterfrågar en genomlysning av organisationen för att säkerställa drift och underhåll av naturreservat samt förutsätter att i de fall de är ansvariga för skötselplanen av naturreservatet tillsätts erforderliga medel till nämndens ram.
Kultur- och fritidsnämnden	Kultur- och fritidsnämnden är positiv till förslaget.
Byggnadsnämnden	Byggnadsnämnden har inget att erinra mot föreslagna föreskrifter och skötselplan för Gröna mads naturreservat.
Miljönämnden i Östra Skaraborg	Miljönämnden tillstyrker förslaget.

Tjänsteutlåtandet, daterat den 9 juli 2012, har utarbetats av kommunekologen Carin Franson.

Arbetsutskottet har behandlat ärendet under § 118/2012.

Paragrafen skickas till

Kommunekologen Carin Franson
 Kommunfullmäktige

Efp 2012-09-11

Justerarnas signaturer 	12	Protokollsutdraget bestyrks
---	----	-----------------------------

Beslut om nya föreskrifter och skötselplan för naturreservatet Gröna mad i Falköpings kommun

Innehåll

Beslut om bildande och skötselplan
Syfte
Beslut om föreskrifter
Beskrivning av naturreservatet
Planeringsbakgrund
Ärendets handläggning
Skälen för beslut
Upplysningar

Bilagor

Bilaga 1. Beslutslista
Bilaga 2. Översiktskarta
Bilaga 3. Skötselplan
Bilaga 4. Skötselplanekarta
Bilaga 5. Sändlista remiss

Administrativa uppgifter

Namn:	Naturreservatet Gröna mad
NVRID	200826
Kommun:	Falköping
Län:	Västra Götalands län
Fastigheter:	Del av Bestorp 12:12, Bestorp 2:7 och Bergsliden 1:2.
Markägare:	Falköpings kommun, Knut Nilsson, Ingrid Nilsson, Elisabet Josefsson, Conny Andersson, Berndt Axelsson
Naturvårdsförvaltare:	Falköpings kommun
Areal:	81,6 ha
Natura 2000-beteckning:	SE050026 Gröna mad
Naturgeografisk region:	Falbygden

Kommunledningsförvaltningen

Beslut om bildande och skötselplan

Falköpings kommun förklarar det område som avgränsats på kartan i bilaga 1 som naturreservat. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808).

Falköpings kommun fastställer skötselplanen i bilaga 3. Beslutet är fattat med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken.

Falköpings kommun har tidigare beslutat om områdesskydd som berör det nu bildade naturreservatet:

Gröna mad enligt 7 § naturvårdslagen den 31 augusti 1992, dnr 91/LK299.

Falköpings kommun beslutar att tidigare beslut upphävs när nu aktuellt beslut vunnit laga kraft.

Falköpings kommun beslutar att justera den södra reservatsgränsen så att den överensstämmer med fastighetsgränsen.

Syfte

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara och utveckla ett värdefullt våtmarkskomplex.
- bevara rikkärren så att rikkärrsfloran kan fortleva.
- bevara och utveckla naturskogsartade blandskogar.
- strukturer som varierande trädålder och död ved i olika dimensioner ska förekomma i riklig omfattning i skogsmiljöerna.
- bevara och utveckla artrika björksumpskogar.
- bevara och utveckla ett värdefullt tätortsnära friluftsområde.
- bevara följande inom området förekommande naturtyper och/eller arter som ingår i EU:s nätverk av skyddsvärda områden, Natura 2000, i gynnsamt tillstånd: 7140 - Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn, 9010 - Västlig taiga.

Syftet ska tryggas genom att:

- skogen i huvudsak lämnas för fri utveckling.
- våtmarkerna bevaras öppna och orörda med opåverkad hydrologi.
- leder, stigar och friluftsanordningar underhålls.

Beslut om föreskrifter

Falköpings kommun beslutar att följande föreskrifter ska gälla i naturreservatet. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken.

A. Föreskrifter om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden (7 kap 5 § miljöbalken)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. Avverka skog, gallra, röja eller utföra skogsvårdsåtgärd.
2. Ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle.
3. Anordna upplag, tippa eller fylla ut med massor.
4. Borra, spränga, schakta, gräva eller bedriva täkt av något slag.
5. Markavvattna, skyddsdikey, rensa, eller kulvertera dike, dämning eller utföra någon åtgärd som påverkar områdets hydrologiska förhållanden.
6. Använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, tillföra kalk eller andra växtnäringsämnen.
7. Anlägga eller bredda väg eller stig.
8. Uppföra byggnad eller anläggning.
9. Uppföra mast, torn, vindkraftverk eller liknande anordning.
10. Anlägga mark- eller luftledning.

Föreskrifter enligt A ovan gäller inte i följande fall:

När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel.

B. Föreskrifter om skyldighet att tåla visst intrång (7 kap 6 § miljöbalken)

Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas.

1. Märka ut naturreservatet i terrängen.
2. Anlägga stigar och leder, samt sätta upp informationstavlor.
3. Utförande av åtgärder enligt till beslutet hörande skötselplan.
4. Genomföra undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

I den till detta beslut hörande skötselplanen (bilaga 3) framgår i detalj vilka anordningar som finns och vilka åtgärder som ska vidtas.

C. Ordningsföreskrifter om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom naturreservatet (7 kap 30 §)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. Sätta upp tavla, plakat, affisch eller annan liknande anordning.
2. Framföra motordrivet fordon annat än för anläggande av skidspår.
3. Göra upp eld på andra ställen än de som är avsedda för detta.
4. Förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning.
5. Bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar.
6. Fånga eller samla in ryggradslösa djur.
7. Utplantera växt- eller djurart.
8. Rida och cykla på sådant sätt att naturvärden eller vandringsleder och stigar skadas.

Det är vidare förbjudet att utan tillstånd:

9. Uppföra älg torn, gömsle eller liknande konstruktion för jakt eller friluftsliv.
10. Anordna läger verksamhet.

Föreskrifter enligt ovan gäller inte i följande fall:

- När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel.
- När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, genomför naturinventeringar vilka även kan innebära insamling av arter i vetenskapligt syfte.

Beskrivning av naturreservatet

Naturförhållanden

Naturreservatet är beläget på Mössebergs platå och berggrunden består inom hela reservatet av diabas. Jordlagren består av antingen ett tunt, ibland kalkrikt, moräntäcke eller av torvlager. De hydrologiska förhållandena har i begränsad omfattning påverkats av dikning, täkt och liknande. Skogen har naturskogs-karaktär, och är till största delen uppvuxen genom naturlig föryngring efter forna decenniers intensiva betesdrift. Åldern på de äldsta träden är cirka 75-80 år. Stora delar är sumpskog och blöta områden. Dessa partier bildar en mosaik med den grovstammigare skog som växer på torrare mark. Björk och gran är dominerande trädslag men även tall, sälg och asp förekommer. Myrmarkerna utgörs främst av Gröna mad samt flera mindre kärrpartier ute i skogsmarken.

Kulturhistoriska värden

Det finns inga registrerade fornlämningar inom reservatsområdet. I området finns en del stenmurar.

Friluftsliv

Området är både välkänt och välbesökt. Vandringsleder finns i delar av området liksom elljusspår för löpning och skidåkning. I området finns ett utsiktstorn liksom vindskydd och grillplats.

Planeringsbakgrund

Riksintressen

Gröna mad ligger inom riksintresse för både naturvård och kulturmiljövård. Riksintresset för naturvård "Mösseberg och Slafsan" omfattar platåbergslandskapet runt Mösseberg med kambrosiluravlagringar och består bland annat av ett småskaligt odlingslandskap med värdefulla naturbetesmarker. Riksintresset för kulturmiljövård omfattar hela kambrosilurområdet kring de västgötska platåbergen. Riksintresset grundar sig på att det är en kulturhistorisk region som med ett brett innehåll speglar väsentliga skeden i landets agrara och förindustriella landsbygdshistoria.

Kommunal översiktsplan

Naturreservatet Gröna mad ligger väl i linje med kommunens översiktsplan såväl när det gäller naturvård som rörligt friluftsliv.

Internationell betydelse

Gröna mad ingår i Natura 2000-området Gröna mad, SE0540026.

Ärendets handläggning

Falköpings kommun har under 2011 tagit fram ett förslag till nya föreskrifter och skötselplan. Området ingår i det ekologiska nätverket Natura 2000. Samråd angående förslaget till föreskrifter och skötselplan har skett med Länsstyrelsen i Västra Götalands län. Av bilaga 5 framgår vilka remissinstanser som har beretts tillfälle att yttra sig i ärendet.

Skälen för Falköpings kommuns beslut

Hela området ingår i EU:s ekologiska nätverk Natura 2000. Det främsta syftet är att bevara värdena knutna till de öppna kärrområdena (7140). Syftet är också att på sikt få höga värden i den åldrande naturskogen.

Gröna mad är ett av länets vackraste medelrikkärr, med stor mångformighet, stora botaniska värden, och med stor betydelse för viltet. Gröna mad ingår i Myrskyddsplan för Sverige och i länets våtmarksinventering har området högsta värde.

I de naturskogsartade blandskogarna finns träd i olika åldrar och tillgången på död ved är mycket god vilket gynnar många skyddsvärda växt- och djurarter. Skogstypen saknar motstycke inom Falköpings stads närhet.

Gröna mad är beläget på behagligt avstånd från Falköpings tätort och är en del av det viktigaste rekreationsområdet inom kommunen.

Miljömål

Naturreservatet bidrar till att uppnå de av riksdagen antagna miljömålen Levande skogar delmål 12.1, myllrande våtmarker delmål 11.1 och Ett rikt växt- och djurliv delmål 16.1.

Intresseprövning

Falköpings kommun har bedömt att områdets värden bäst ges ett långsiktigt skydd genom bildande av naturreservat. Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa skador på mark samt växt- och djurliv. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken finner Falköpings kommun att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Hushållningsbestämmelser

Naturreservatsbildningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna för mark- och vattenområden enligt 3 och 4 kap. miljöbalken och med den för området gällande översiktsplanen.

Upplysningar

Dispens från föreskrifterna m.m.

Om det finns särskilda skäl får Falköpings kommun medge dispens från föreskrifterna för naturreservatet. Dispens får dock inte lämnas för åtgärder som strider mot syftet med reservatet. Om det finns synnerliga skäl får Falköpings kommun helt eller delvis upphäva beslutet om naturreservat (7 kap 7 § miljöbalken).

Insektsangrepp

Naturreservatsbildningen innebär att det ansvar som markägaren har enligt 29 § skogsvårdslagen är kommunens ansvar.

Annan lagstiftning gäller som vanligt

Vid sidan av föreskrifterna för naturreservatet gäller annan lagstiftning som vanligt. Lagar och föreskrifter som bedöms vara av särskild betydelse för att syftet med naturreservatet ska uppnås är t.ex. följande:

- Regler om körning i terräng i terrängkörningslagen och terrängkörningsförordningen.
- Regler om fridlysning av växter och djur i miljöbalken och artskydds-förordningen.

Förvaltare och förvaltningsuppgifter

- Förvaltare är Falköpings kommun.
- Naturreservatets gränser märks ut i terrängen genom förvaltarens försorg, enligt anvisningar av Naturvårdsverket.
- Förvaltningen bedrivs enligt den skötselplan som fastställts av Falköpings kommun. Skötselplanen ska ligga till grund för naturreservatets skötsel och ska vid behov revideras.

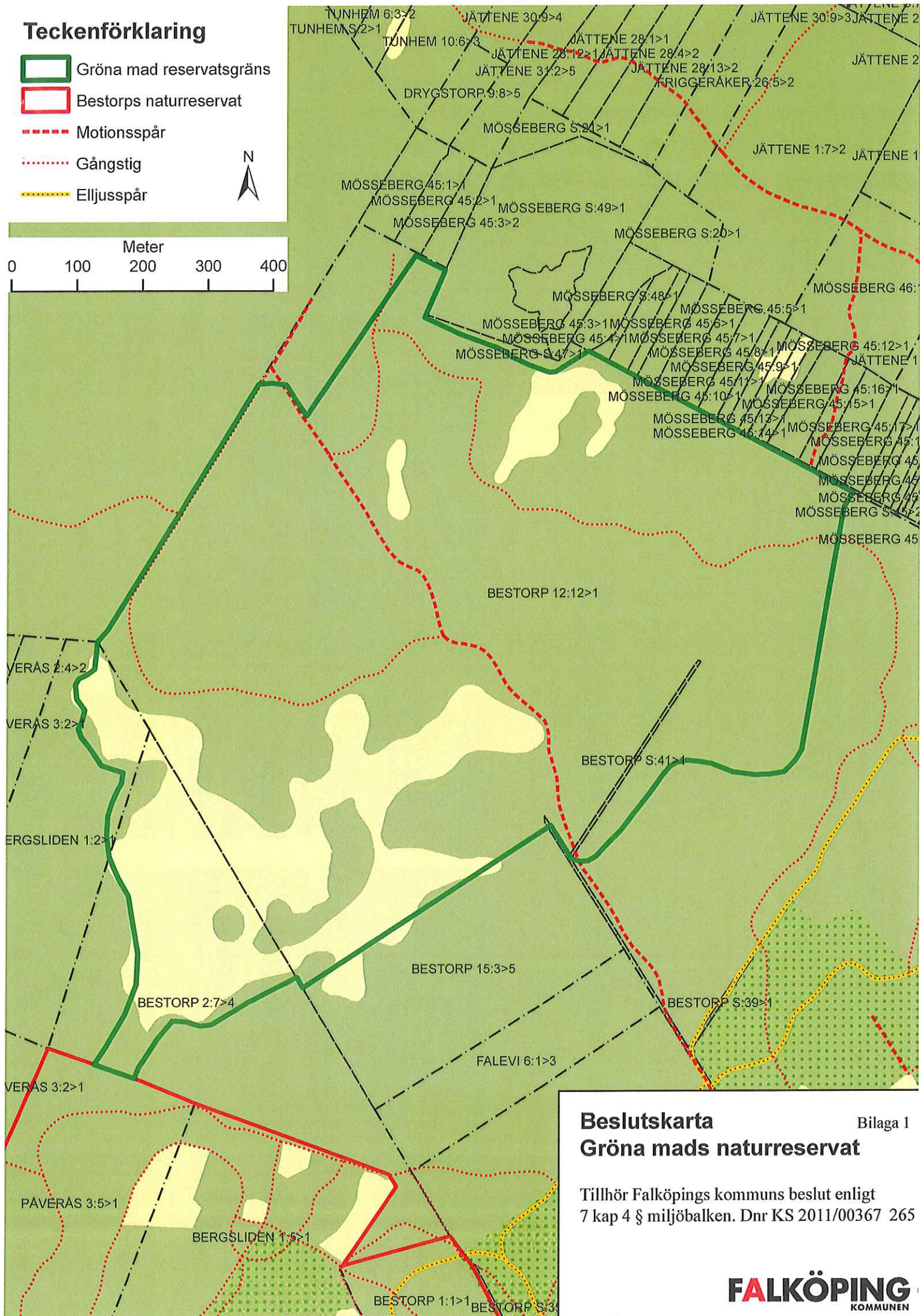
Teckenförklaring

- Gröna mad reservatsgräns
- Bestorps naturreservat
- Motionsspår
- Gångstig
- Elljusspår

Meter

0 100 200 300 400

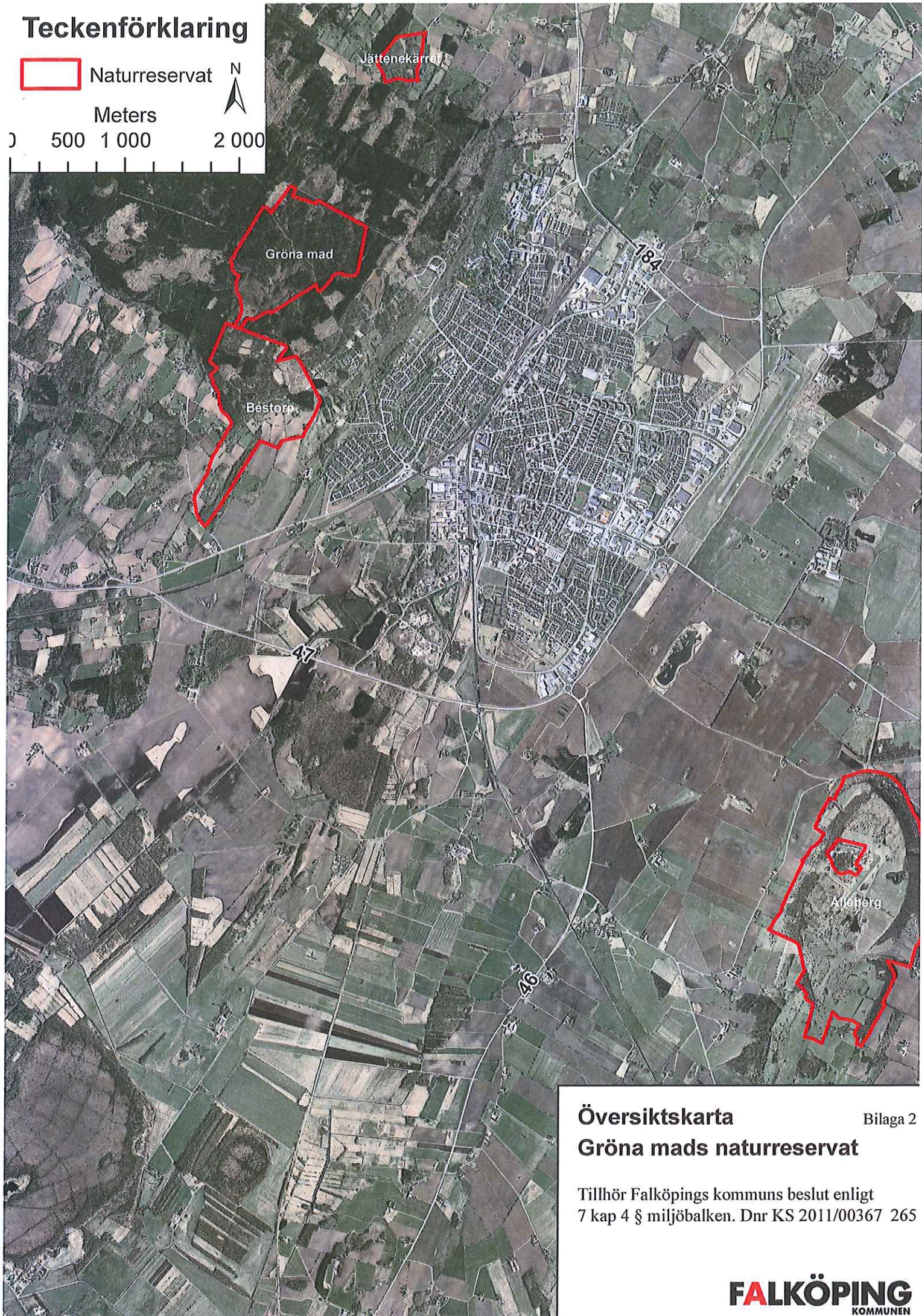
Beslutskarta

Bilaga 1

Gröna mads naturreservat

Tillhör Falköpings kommuns beslut enligt
7 kap 4 § miljöbalken. Dnr KS 2011/00367 265

Teckenförklaring

Översiktskarta

Bilaga 2

Gröna mads naturreservat

Tillhör Falköpings kommuns beslut enligt
7 kap 4 § miljöbalken. Dnr KS 2011/00367 265

Förslag till skötselplan för naturreservatet Gröna mad i Falköpings kommun

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Syfte	2
2. Beskrivning av området	3
2.1 Uppgifter om naturreservatet.....	3
2.2 Topografi och läge.....	3
2.3 Geologi och hydrologi.....	3
2.4 Markanvändning	4
2.5 Kulturhistoriska bevarandevärden.....	4
2.6 Vegetation, flora och fauna	4
2.7 Djurliv.....	5
2.8 Friluftsliv	6
2.9 Bebyggelse och anläggningar.....	6
3. Skötsel och bevarandemål.....	6
3.1 Utgångspunkter för indelning i skötselområden.....	6
3.2 Beskrivning av skötselområden.....	6
4. Friluftsliv.....	10
4.1 Övergripande mål	10
4.2 Information och anläggningar	10
5. Uppföljning	10
5.1 Uppföljning av skötselåtgärder.....	10
5.2 Uppföljning av bevarandemål	10
5.3 Revidering av skötselplanen.....	11
6. Sammanfattning av planerad förvaltning	11
7. Referenser	11

BILAGOR

Bilaga 4 Skötselplanekarta 1: 7 000

Kommunledningsförvaltningen

1. Syfte

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara och utveckla ett värdefullt våtmarkskomplex.
- bevara rikkärren så att rikkärrsfloran kan fortleva.
- bevara och utveckla naturskogsartade blandskogar.
- strukturer som varierande trädålder och död ved i olika dimensioner ska förekomma i riklig omfattning i skogsmiljöerna.
- bevara och utveckla artrika björksumpskogar.
- bevara och utveckla ett värdefullt tätortsnära friluftsområde.
- Bevara följande inom området förekommande naturtyper som ingår i EU:s nätverk av skyddsvärda områden, Natura 2000, i gynnsamt tillstånd: 7140 - Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn, 9010 - Västlig taiga

Syftet ska tryggas genom att:

- skogen i huvudsak lämnas för fri utveckling.
- våtmarkerna bevaras öppna och orörda med opåverkad hydrologi.
- leder, stigar och friluftsanordningar underhålls.

2. Beskrivning av området

2.1 Uppgifter om naturreservatet

Namn:	Naturreservatet Gröna mad
NVRID	200826
Län:	Västra Götalands län
Kommun:	Falköping
Socken/församling:	Marka
Naturgeografisk region:	Falbygden
Karta:	Ekonomisk karta: 08302, 08303
Lägesbeskrivning:	Gröna mads naturreservat är beläget på Mössebergs platå cirka 2 km nordväst om Falköpings stad.
Förvaltare:	Falköpings kommun
Areal:	Totalt: 81,6 ha
Natura 2000-beteckning:	SE050026 Gröne mad

Markslag	Areal, ha	Övrigt
Skog	64	0,5 ha granskog, 11 ha lövskog, 52,5 ha barrblandskog
Våtmark	18	
Slåttermark	0,1	

2.2 Topografi och läge

Området ligger på Mösseberg som är ett av Falbygdens mest markanta kambro-siluriska platåberg. Gröna mad är beläget i den sydöstra delen av Mössebergs diabasplatå. Reservatet ligger på 315 m.ö.h vilket gör det till ett av södra Sveriges högst belägna naturreservat. Inom området är höjdvariationerna knappt märkbara vilket bidrar till den mosaikartade naturen.

2.3 Geologi och hydrologi

Naturreservatet är beläget på Mösseberg som är uppbyggt av kambrosilurbergarter. Hela reservatet ligger på diabasplatån. Jordlagren består av torv eller finkornig morän. Innehåll av kalk är särskilt märkbar i anslutning till Gröna mad. Fastmarksområdet avvattnas till stor del mot Gröna mad som i sin tur avvattnas mot sydost och sydväst. I skogen finns några skogsdiken som rensades i början på 1990-talet. Dessa diken har fortfarande en viss avvattande effekt.

2.4 Markanvändning

Av den ekonomiska kartan från slutet av 1800-talet framgår att platån dominerades av hedar som utnyttjades som betesmark. Betet upphörde under 1900-talets första hälft. Marken hade under betesepoken karaktären av öppen ljunghed. Betesmarken växte efterhand igen med skog. Det skogsbruk som bedrevs fram till bildandet av naturreservatet 1992 var relativt begränsat. Skogen har därför genom igenväxningen utvecklat naturskogskaraktär.

2.5 Kulturhistoriska bevarandevärden

Det finns inga registrerade fornlämningar inom reservatsområdet. I området finns det en hel del stenmurar.

2.6 Vegetation, flora och fauna

Enligt våtmarksinventeringen är Gröna mad ett av Skaraborgs vackraste medelrikkärr, med stor mångformighet, stora botaniska värden, och med stor betydelse för viltet. I sydost finns diken men dessa har en begränsad påverkan på kärret. I övrigt är kärret hydrologiskt orört. De hydrologiska förhållandena har i begränsad omfattning påverkats av dikning, täkt eller liknande. Gröna mad utgörs av ett flikigt komplex av topogena kärr. Kärren består av medelrika mjukmatte- och lösbottenkärr med fast botten. Torvlagret bedöms vara tunt. Vissa av kärren visar övergångar mot sumpkärr med dominans av stor skedbladsmossa och trindstarr. I de näringsrika delarna av kärret består bottenskiktet av brunmossor. Mossfloran är artrik och vissa delar domineras av korvskorpionmossa. Fältskiktet utgörs av starrängar med ruggar av lågvuxen säv i vilken det växer sjöranunkel, nordnäckros och dvärgigelknopp. De övriga våtmarkerna är av karaktären fattigkärr med risväxter, vitmossa och tuvull. Kärren kantas av videsnår eller en smal bård av björksumpskog. I anslutning till utsiktstornet finns en liten fuktäng med artrik flora, där det växer rikligt med ängsnycklar.

Skogen som omger kärret har en ursprunglig karaktär, och är till största delen uppvuxen genom naturlig föryngring på tidigare öppna hedartade betesmarker. Skogen som är cirka 70-80 år, håller till stor del på att utveckla naturskogskaraktär. Stora delar utgörs av sumpskogar. Dessa partier bildar en mosaik med den grovstammigare barrdominerade skogen som växer på torrare mark. Björk och gran är dominerande trädslag men även tall, sälg och asp förekommer.

Enstaka träd av ädellöv som alm, ask och lönn finns i ett mindre parti. Förekomsten av torrträd och lågor av lövträd är rik. En viktig förutsättning för naturtypen är att det finns träd i alla åldrar och döda träd. I de rikare delarna av lövsumpskogarna finns en intressant kärlväxtflora med smörboll, kärrfibbla, ormbär, brudborste, grönvit nattviol och enstaka nattviol. Utefter Påveråsleden och Burmavägen växer det mycket rikligt med skogsnycklar, tvåblad, grönvit nattviol, samt enstaka nattviol.

Markslag och naturtyp	Areal (ha)
Barrskog:	54
Granskog – brukad	0,5
Lövblandade barrskogar – naturskog	53,5
Sumpskog:	10
Lövsumpskog	10
Öppen våtmark:	18

Tabell 1: Inom naturreservatet förekommande markslag och naturtyper.

Kärlväxter	Kategori	Skötselområde	Frekvens	Årtal	Källa
Trolldruva <i>Actaea spicata</i>	S3	1, 6	1	2010	CF
Kärrfibbla <i>Crepis paludosa</i>	S2	1, 5, 6, 7	3	2010	CF
Ormbär <i>Paris quadrifolia</i>	S1	1, 6, 7	2	2010	CF
Brudborste <i>Cirsium helonoides</i>	S2	1, 6	2	2010	CF
Bäckbräsmå <i>Cardamine amara</i>	S	1	2	2010	CF
Smörboll <i>Trollius europaeus</i>	S	1, 5, 6	3	2010	CF
Vitpyrola <i>Pyrola rotundifolia</i>		2	1	2011	CF
Gökblomster <i>Lychnis flos-cuculi</i>	I	1, 5, 7	2	2010	CF
Ängsskallra <i>Rhinanthus minor</i>	I	1, 3	3	2010	CF
Ögontröst <i>Euphrasia</i>	I	1	3	2010	CF
Brudbröd <i>Filipendula vulgaris</i>	I	6	1	2010	CF
Rödclint <i>Centaurea jacea</i>	I	6	2	2010	CF
Gulmåra <i>Galium verum</i>	I	6	2	2010	CF
Slätterblomma <i>Parnassia palustris</i>	I	1, 2c			GJ
Ormrot <i>Bistorta vivipara</i>	S	1, 2c, 6	2	2010	CF
Hirsstarr <i>Carex panicea</i>	I	2c, 3			GJ
Slankstarr <i>Carex panicea</i>	I	2c, 3			GJ
Kärrsältning <i>Triglochin palustre</i>	I	2c			GJ
Ängsmysgräs <i>Hieróchloe hirta</i>		3	2	2010	CF
Nattviol <i>Platanthera bifolia</i>	S, fridlyst	1, 3, 7	1	2010	CF
Grönvit nattviol <i>Platanthera chlorantha</i>	fridlyst	1, 5, 6, 7	3	2010	CF
Myggblomster <i>Hammarbya paludosa</i>	fridlyst	2c		1987	LS
Skogsnycklar <i>Dactylorhiza maculata, fuchsii</i>	fridlyst	1, 2c, 3, 5	3	2010	CF
Tvåblad <i>Listeria ovata</i>	S, fridlyst	1, 5, 6, 7	3	2010	CF
Nästrot <i>Neottia nidus-avis</i>	S, fridlyst				
Ängsnycklar <i>Dactylorhiza incarnata</i>	fridlyst	2c, 3	2	2010	CF
Korallrot <i>Corallorrhiza trifida Châtel</i>	fridlyst	2c			GJ
Vaxnycklar	fridlyst	2c			NI
Mossor					
Stor skedbladsmossa <i>Calliergon giganteum</i>		2c	3		MJ
Korvskorpionmossa <i>Scorpidium scorpioides</i>		2c	3		MJ
Spjutmossa <i>Calliergonella cuspidata</i>		2c			VI
Kärrbryum <i>Bryum pseudotriquetrum</i>		2c			VI
Falsk vitmossa <i>Leucobryum glaucum</i>	S	1	1	2010	CF
Svampar					
Trollhand		1			
Fåglar					
Entita					ÅA
Mindre hackspett	NT				ÅA
Nötkråka	NT				ÅA

Tabell 2: Tabell över artförekomst av rödlistade arter, signalarter (S) och regionalt sällsynta (RS) arter

Kategori:

1. rödlistade arter (ArtDatabanken 2010): (RE) Nationellt utdöd; (CR) Akut hotad; (EN) Starkt hotad; (VU) Sårbar; (NT) Nära hotad; (DD) Kunskapsbrist
2. signalarter (Skogsvårdsstyrelsen 1994, 2000): (S1) lågt signalvärde; (S2) medelgott signalvärde; (S3) högt signalvärde.
- (Frekvens: (1) enstaka, (2) måttlig, (3) riklig, eller exakt uppgift om sådan finns)
3. Indikatorarter för hävdad, ogödslad mark: I
4. Källa: AA, Åke Abrahamsson; CF, Carin Franson; GJ, Gustav Jannert; MJ, Maria Johansson, LS; Lennart Sundh, NI; Naturvårdsinventering av Falköpings kommun, VI; Våtmarksinventeringen

2.7 Djurliv

Däggdjuren representeras av främst av älg, rådjur, skogshare och ekorre. Räv, mullvad, mård, småvessla, hermelin samt gnagare förekommer troligen också regelbundet inom området. Fågellivet är karakteristiskt för förekommande skogstyper med arter som större hackspett, ringduva, duvhök, sparvhök, ormvråk, morkulla, skogssnäppa, trädkrypare, nötväcka, stjärtmes, kungsfågel, svartmes, domherre, järnsparv, korsnäbb och entita. Regelbundna gäster är t.ex. spillkråka, och rödlistade arter som mindre hackspett och nötkråka. Ett eller flera par tranor häckar årligen på Gröna mad.

2.8 Friluftsliv

Området är viktigt för det rörliga friluftslivet. Flera motionsspår och vandringsleder finns i området. Utsiktstorn/fågeltorn finns i skötselområde 3. Inom skötselområde 1 finns ett vindskydd med grillplats.

2.9 Bebyggelse och anläggningar

Förutom vissa anordningar för friluftslivet finns ingen bebyggelse eller anläggningar i området.

3. Skötsel och bevarandemål

3.1 Utgångspunkter för indelning i skötselområden

Indelning av skötselområdena utgår från naturtyp och skötselbehov. Naturreservatet är indelat i 7 skötselområden med tillhörande delområden.

3.2 Beskrivning av skötselområden

Skötselområde 1

Markslag/naturtyp: Naturskogsartad skog, Västlig taiga, 9010

Areal: 50 ha

Beskrivning

Området utgörs av första generationen skog på mark som har växt igen efter lång tids bete. Åldern på skogens äldsta träd uppgår till cirka 70-80 år. Stora delar är att betrakta som sumpskogar som bildar en mosaik med den grovstammigare skog som växer på torrare mark. Trädsiktet domineras av björk och gran, men även tall, sälg och asp är vanliga. Död ved finns i rikliga mängder i form av torrträd och

lågor. På träden förekommer en rad lavar och svampar. Dominerar gör de allmänt förekommande blåslav, näverlav, gällav, björkticka och fnösketicka men även sällsyntare arter som trollhand har påträffats. Bottenskiktet domineras av kransmossa, hakmossa, husmossa och ett fåtal stjärnmossarter. I de blötare partierna dominerar vitmossorna, främst spärrbladig vitmossa.

I de lövdominerade delarna utgörs buskskiktet av vide och jolster. I fältskiktet finns skogsfräken, humleblomster, smörblomma, blodrot, flädervänderot, blåbär, daggkåpa, kärrviol, rödblåra, majbräken, knapptåg, vecketåg, vårfryle, tuvtåtel, älggräs och enstaka grönvit nattviol. I de fuktiga partierna finns rikligt med kärrfibbla. I de halvöppna delarna och utmed stigarna finns det fläckvis mycket rikligt med smörboll. Utefter stigarna finns även mycket skogsnycklar.

I de grandominerade områdena utgörs buskskiktet av enstaka olvon, hassel, en och druvfläder. Föryngringen utgörs av rönn, hassel, ask och enstaka oxel och ek. Fältskiktet domineras av harsyra, humleblomster, skogssallat, skogsskovall, blåbär, vitsippa, tussilago, majbräken och ekbräken. I reservatets norra del ökar inslaget av hedartad vegetation med ljung, ekorrbar, skogsstjärna, odon, blåbär och lingon.

Utefter Påveråsleden och Burmavägen växer mycket rikligt med vide, joster och älggräs. Andra vanliga arter är knapptåg, humleblomster, skogsnäva, flädervänderot, kärrfibbla, kråkvicker, häckvicker, rödblåra, blodrot, gulvial, ängsskovall, stormåra, vitmåra, teveronika och ögontröst. Fläckvis finns det prästkrage, ängsskallra, gulmåra, ormrot och gökblomster. Utefter Påveråsleden och den övre delen av Burmavägen finns det mycket rikligt med skogsnycklar, tvåblad, grönvit nattviol, samt enstaka nattviol. Vid norra delen av Påveråsleden finns lite brudborste.

Bevarandemål: Naturskog, västlig taiga 9010 - som är rik på grova träd samt lågor och torrakor i grova dimensioner, samt en artrik flora med livskraftiga populationer av skogsnycklar, grönvit nattviol, nattviol, tvåblad och smörboll.

Engångsåtgärder: Inga

Underhållsåtgärder: Stigar och leder röjs fortlöpande för att tillgodose friluftslivets behov. Utmed en bredare zon längs Burmastigen utförs röjning av buskar och älggräslåtter i augusti/september. Underhåll av vindskydd, grillplats, bord och bänkar.

Skötselområde 2

Marks lag/naturtyp: Öppen topogent kärr, Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn, 7140

Areal: 19,7 ha

Beskrivning

Gröna mad utgör hjärtat av våtmarkerna på östra delen av Mössebergs platå. Det består av medelrika lösbotten- och mjukmattekärr med fast botten. Vissa av kärren visar övergångar mot sumpkärr med riklig förekomst av stor skedmossa. I sydväst finns några partier med gungfly. Torvlagret bedöms vara tunt. Stora delar av kärret har ett bottenskikt av korvskorpionmossa *Scorpidium scorpioides*, *Drepanocladus*, *Mnium* och *Campylium*. Andra vanliga arter är spjutmossa *Calliergonella cuspidata* och kärrbryum *Bryum pseudotriquetrum*. Fältskiktet utgörs bland annat av trindstarr, flaskstarr, dystarr, småstarr, kärrsilja, madrör, snip, sjö/kärrfräken, älggräs, kärrtistel, kråklöver, kärrstjärnblomma och kabbleka. Det finns även inslag av vattenväxter som säv, vattenklöver,

sjöranunkel, dvärgigelknopp, nordnäckros, gäddnate, hästsvans, dybläddra och vattenbäddra.

I de rikare delarna finns enstaka ängsnycklar, skogsnycklar och slåtterblomma. Det finns uppgifter om att det tidigare har funnits vaxnycklar och myggblomster. I Gröna mad finns flera trädbevuxna fastmarksöar. Fattigkärren övergår ofta i gles björksumpskog. Vitmossor dominerar bottenskiktet. Fältskiktet är artfattigt och utgörs bland annat av tuvull, flaskstarr, kärr/sjöfräken, kråklöver, kabbleka, kärrtistel och blodrot. Kärren kantas av videbuskar och en smal zon björksumpskog. Fågellivet är rikt på Gröna mad med bland annat ängsbiplärka, buskskvätta, trana, och enkelbeckasin. Ett eller flera par tranor brukar häcka varje år på maden.

Bevarandemål: Öppen våtmark med opåverkad hydrologi. Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn, 7140. En artrik flora med livskraftiga populationer av ängsnycklar, skogsnycklar och slåtterblomma i de rikare delarna av kärret.

Engångsåtgärder: Inga

Underhållsåtgärder: Gröna mad röjs på sly vid behov för att motverka igenväxning. I anslutning till vindskyddet utförs siktröjning.

Skötselområde 3

Marks lag/naturtyp: fuktäng/rikkärr

Areal: < 0,1 ha

Beskrivning

Mindre fuktängsparti som gränsar mot våtmark och skog. Ett mindre fågel/utsiktstorn finns i anslutning till ängen. I fältskiktet finns det mycket humleblomster, älggräs, kabbleka och kråklöver, samt flädervänderot, smörblomma, blodrot, kärrtistel, knapptåg, kärrfräken/sjöfräken, ängsfräken, vattenmåra, sumpmåra, gåsört och ängsmyskgräs. Mot Gröna mad övergår fuktängen i rikkärr. I de blötare delarna växer det mycket ängsnycklar (> 50), vattenklöver, kärrspira, enstaka skogsnycklar (tital) och tuvull.

Bevarandemål: Örtrik, öppen och välhävdat fuktäng som på sikt övergår till naturtypen fuktängar med blååtel eller starr, 6410. En artrik flora med livskraftiga populationer av ängsnycklar och skogsnycklar.

Engångsåtgärder: Inga

Underhållsåtgärder: Regelbunden röjning av sly. Vart annat år utförs slåtter i augusti med röjsåg med skärande redskap och bortförsel av höet. I anslutning till fågeltornet utförs siktröjning.

Skötselområde 4

Marks lag/naturtyp: Planterad granskog

Areal: 0,5 ha

Beskrivning

Planterad cirka 45 år gammal granskog.

Bevarandemål: Naturskog

Engångsåtgärder: Granskogen avverkas på sikt.

Underhållsåtgärder: Efter avverkningen lämnas området till fri utveckling.

Skötselområde 5

Markslag/naturtyp: Björkskog av ört-typ, sump-variant, sekundär lövskog, fuktig typ

Areal: 6,3 ha

Beskrivning

Området utgörs huvudsakligen av björksumpskog. Fältskiktet utgörs av humleblomster, flädervänderot, skogsfräken, majbräken och knapptåg. I de rikare delarna finns rikligt med grönvit nattviol, enstaka skogsnycklar och gökblomster. Bottenskiktet utgörs av spärrbladig vitmossa. Enstaka gran och enar finns i de torra delarna. Fältskiktet i de torra-friska delarna utgörs av blåbär, odon, blodrot, skogstjärna, ekorrbär. Fläckvis finns lite revlumner. Buskskikt saknas i de fuktiga-blöta delarna. Nära Burmavägen växer mycket rikligt med skogsnycklar, smörboll och kärrfibbla.

Bevarandemål: Lövsumpskog som är rik på grova träd samt lågor och torrakor i grova dimensioner, samt en artrik flora med livskraftiga populationer av skogsnycklar och grönvit nattviol.

Engångsåtgärder: Inga

Underhållsåtgärder: Røjning av granföryngring vid behov. Underhåll och røjning av stigar. Årlig røjning och slåtter i augusti av en bred zon utmed Burmaleden för att gynna den artrika orkidéfloran och friluftslivet.

Skötselområde 6

Markslag/naturtyp: Sekundär lövskog, frisk typ

Areal: 0,8 ha

Beskrivning

Området är halvöppet till öppet och domineras av lövträd på huvudsak frisk mark. I trädskiktet finns björk, asp, sälk och gran, med inslag av hägg och enstaka ask, alm, lönn, rönn och fågelbär. Flera äldre grova träd finns av gran, asp, flerstammig sälk, björk, rönn och äldre hasselbuketter. Föryngringen utgörs av asp, ask, sälk, rönn och hassel. I den centrala delen finns ett öppet parti. Buskskiktet är rikt och utgörs av vide, en, olvon, skogstry, hassel och hallon. I de öppna delarna utgörs fältskiktet av hundkex, fyrkantig Johannesört, smörblomma, teveronika, blodrot, ekorrbär, flädervänderot, rödblåra, skogsskovall, grässtjärnblomma, Det finns även rester av hävdgynnade arter som rödklint, gökärt, gulmåra och brudbröd. I de halvöppna till slutna delarna utgörs fältskiktet av humleblomster, ekorrbär, skogssallat, rödblåra, blåbär, harsyra, vitsippa, smultron, majbräken, ekbräken, träjon, skogsfräken och lite revlumner. I de halvöppna rikare delarna finns rikligt med grönvit nattviol, kärrfibbla, ormbär, trolldruva och brudborste. Närmast spåret mot vägen växer en del klotpyrola.

Bevarandemål: Naturskog som är rik på grova träd samt lågor och torrakor i grova dimensioner och en artrik flora med livskraftiga populationer av grönvit nattviol. Den öppna delen utvecklas till en slåtteräng som domineras av arter knutna till naturliga gräsmarker på kalkrik mark med livskraftiga populationer av rödklint, gulmåra och brudbröd.

Engångsåtgärder: Inga

Underhållsåtgärder: De öppna delarna röjs på sly och buskar. Olvon, skogstry och hasselbuketter sparas. Årlig slåtter med skärande eller klippande redskap i augusti och bortförsel av höet. Røjning av granföryngring utförs vid behov.

Skötselområde 7

Markslag/naturtyp: Björkskog av ört-typ, sump-variant, sekundär lövskog, fuktig typ

Areal: 4 ha

Beskrivning

Området består till större delen av en björksumpskog. Lite lågor av björk finns lite här och var. Trädskiktet utgörs av medelgrov björk, med inslag av gran, grov asp och enstaka grov sälg och tall. Föryngringen utgörs av gran, ek och rönn. Vide, jolster samt lite olvon och druvfläder ingår i buskskiktet. I fältskiktet finns älggräs, humleblomster, smörblomma, flädervänderot, kärtistel, rödblåra, skogssallat, skogsnäva, ekorrbar, blodrot, skogstjärna, kärrviol, vitsippa, odon, blåbär, gökblomster, enstaka hönsbär, knapptåg, vecketåg, skogsfräken, majbräken, ekbräken och revlumner. Bottenskiktet utgörs av vitmossor. Det finns även ett rikare parti med inslag av hassel och olvon, mycket rikligt med kärrfibbla, grönvit nattviol, ormbär, samt enstaka tvåblad och nattviol. Enstaka torrträd och lågor finns främst av björk.

Bevarandemål: Lövsumpskog som är rik på grova träd samt lågor och torrakor i grova dimensioner. En artrik flora med livskraftiga populationer av grönvit nattviol, tvåblad och nattviol.

Engångsåtgärder: Inga

Underhållsåtgärder: Området lämnas till fri utveckling. Röjning av granföryngring kan utföras vid behov.

4. Friluftsliv**4.1 Övergripande mål**

Friluftslivets intressen ska bevaras och utvecklas. Naturreservatet ska vara attraktivt och besökare ska få information om naturreservatets naturvärden, och kunna göra vandringar på välmarkerade och lättillgängliga stigar och vandringsleder.

4.2 Information och anläggningar

I området finns anlagda stigar, leder, elljusspår samt ett vindskydd med eldstad. Två informationstavlor sätts upp som ska utföras enligt svensk standard och naturvårdsverkets anvisningar. De ska innehålla karta över reservatet samt beskriva dess syfte, naturvärden och gällande föreskrifter för allmänheten. Frilufts- och informationsanläggningar ska tillses regelbundet och underhållas av förvaltaren.

5. Uppföljning

5.1 Uppföljning av skötselåtgärder

Skötselåtgärder som utförs i reservatet ska dokumenteras av den som utför åtgärden. Av dokumentationen ska framgå: åtgärd, plats (skötselområde), tidpunkt, kostnad och utförare.

5.2 Uppföljning av bevarandemål

Falköpings kommun ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. En inventering av förekomst av rödlistade arter, indikatorarter och signalarter har gjorts med avseende på kärlväxter. Denna bör kompletteras av en inventering av svampar, mossor och lavar. En uppföljning av områdets kvalitetsmål bör göras i framtiden. Kartor med inprickade förekomster för vissa utvalda arter bör utgöra komplement till artlistorna.

5.3 Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare och revideras då uppföljningen indikerar att behov finns. Falköpings kommun ansvarar för att dokumentationen utförs och utvärderas.

6. Sammanfattning av planerad förvaltning

Hela förvaltningen för naturreservatet Gröna mad bekostas av Falköpings kommun.

Skötselåtgärd/uppföljning	När/intervall	Prioritet	Finansiering
Justering av gränsmarkering	1 gång	1	Falköpings kommun
Tillverkning och uppsättning av skyltar	1 gång	1	Falköpings kommun
Röjning av granföryngring	Vid behov	1	Falköpings kommun
Slyöjning	Årligen	2	Falköpings kommun
Underhåll vindskydd, fågeltorn, bord, bänkar, skyltar	Vid behov	1	Falköpings kommun
Tillsyn och uppföljning av skötselåtgärder	Årligen	1	Falköpings kommun
Inventering av kärlväxter, mossor, lavar, svampar	1 gång	1	Falköpings kommun
Uppföljning av inventering	Vart 10:e år	2	Falköpings kommun

Tabell 3: Prioritering av föreslagna skötselåtgärder och uppföljning. Intervall för genomförande och prioriteringsgrad på åtgärden: (1) Högsta prioritet; (2) Hög prioritet; (3) Lägre prioritet.

7. Referenser

Bingman, I. (ed.) 1994: Myrskyddsplan för Sverige. Naturvårdsverket. ISBN 91-620-1113-8.

Christofferson, I. 1977: Naturvårdsinventering av Falköpings kommun. Meddelande 16/77.

Falköpings kommun. 1992: Skötselplan och beslut för naturreservatet Gröna mad.

Jannert, G. 2003: Mössebergs flora. Falbygdens Fågelklubbs tidskrift Svarthaken nr 1 2003.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län. 1991: Våtmarker i Skaraborgs län. Del 1. Medd. 2/91(08D0D10)

Johansson, M. 2005: Bevarandeplan för Natura 2000-området Gröne mad SE0540026

Naturvårdsverket. 1997. Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000.

Naturvårdsverket. 2000. Sydsvenska lövskogar och andra lövbärande marker. NV Rapport 5081.

Pålsson, L. 1998:510 Vegetationstyper i Norden. Tema Nord. Nordiska Ministerrådet

Teckenförklaring

 Gröna mad reservatsgräns

 Bestorps naturreservat

 Fågeltorn/utsiktstorn

 Vindskydd/grillplats

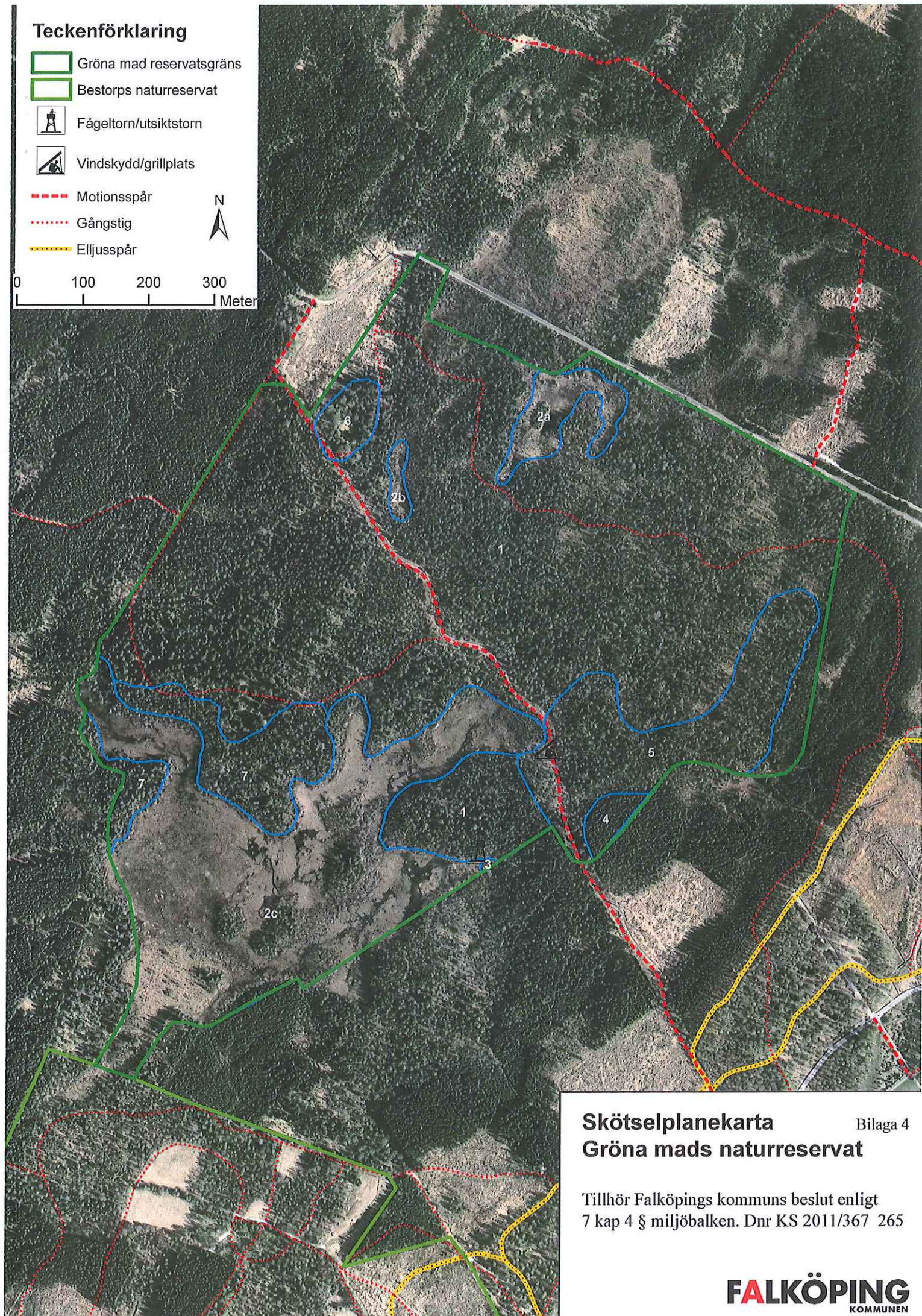
 Motionsspår

 Gångstig

 Elljusspår

0 100 200 300
Meter

Skötselplanekarta Gröna mads naturreservat

Bilaga 4

Tillhör Falköpings kommuns beslut enligt
7 kap 4 § miljöbalken. Dnr KS 2011/367 265

